

Research Article/Araştırma Makalesi

Career Stress Determinants of the Students in Faculty of Sports Sciences

Elif BOZYİĞİT *¹ Nurdan GÖKBARAZ ²

¹ Pamukkale University, Faculty of Sports Sciences, Denizli, Turkey, ebozyigit@gmail.com

² Pamukkale University, Faculty of Sports Sciences, Denizli, Turkey, gkbarazn@gmail.com

* Corresponding Author: ebozyigit@gmail.com

Article Info

Received: 25 January 2020

Accepted: 28 February 2020

Keywords: Career stress, sports, education, university, student

 10.18009/jcer.679874

Publication Language: Turkish

Abstract

The aim of this study was to investigate the career stress determinants of the students in the Faculty of Sports Sciences. The average age of students is 21.39 ± 2.60 (male $n = 169$, female $n = 111$). "Korean Career Stress Scale" developed by Choi et al. (2011) and adapted to Turkish by Özden and Sertel-Berk (2017) was used as data collection tool. No significant difference was found between the scores obtained from the scale and gender, age and the status of doing sports. A statistically significant difference was found between the scale scores of the students and the sub-dimension of "employment pressure" according to the grade variable and the total score and the "career ambiguity and lacking information" sub-dimension according to the department variable. As a result, it was determined that students experienced the "employment pressure" as their grade levels increased and they experienced the stress of "career ambiguity and lack of information" when the education department differed.

To cite this article: Bozyiğit, E. & Gökbaraz, N. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde kariyer stresinin belirleyicileri. *Journal of Computer and Education Research*, 8 (15), 181-200. DOI:10.18009/jcer.679874

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde Kariyer Stresinin Belirleyicileri

Makale Bilgisi

Geliş: 25 Ocak 2020

Kabul: 28 Şubat 2020

Anahtar kelimeler: Kariyer stresi, spor, eğitim, üniversite, öğrenci

 10.18009/jcer.679874

Yayın Dili: Türkçe

Öz

Bu çalışmanın amacı, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin kariyer stresi belirleyicilerini araştırmaktır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21.39 ± 2.60 'tır (erkek $n=169$, kadın $n=111$). Choi ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilen, Özden ve Sertel-Berk (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan "Kariyer Stresi Ölçeği" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçekten alınan puanlar ile cinsiyet, yaş ve spor yapma durumu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğrencilerin ölçek puanları ile sınıf değişkenine göre "iş bulma baskısı" ve bölüm değişkenine göre "kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği" alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuç olarak, öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça iş bulma baskısı yaşadıkları ve eğitim görülen bölüm farklılaştığında "kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği" stresi yaşadıkları belirlenmiştir.

Summary

Career Stress Determinants of the Students in Faculty of Sports Sciences

Introduction

Using new technologies to become a workplace that designs, produces, uses, markets, uses information with the impact of globalization, and employees can adapt to this rapid change, in short, being able to compete with change and manage it has become important issues of today. It is very important to have a good career at the beginning of recruitment criteria in business-related sectors such as institutions, organizations, and private organizations. The career paths of individuals who are candidates for working life begin at the educational stage, and these individuals take steps towards a good education for a good career. It was stated by Sonnenfeld and Kotter (1982) in the 1980s that career theory grew and developed in the previous century, and four main theories emerged during this time. These; “social class determinants”, “static dispositional differences”, “career stages” and “life-cycle approach”. In recent years, increasingly active working conditions have made career-related studies even more important. Considering that the career processes of individuals are shaped in the years of education at the university, it is expected that university students' career stress levels related to the future will be high. The aim of this study was to investigate the career stress determinants of the students in the faculty of sports sciences.

Method

The average age of 280 students participating in the research is 21.39 ± 2.60 (male $n = 169$, female $n = 111$). Personal information form and “Career Stress Scale” developed by Choi et al. (2011) and adapted to Turkish by Özden and Sertel-Berk (2017) were used as data collection tools. The scale consists of three sub-dimensions and twenty items. In the analysis of the data using the SPSS program, descriptive statistics, t-test, and ANOVA test were used.

Result

As a result of the analysis, the students' career stress means the score was found to be 43.84 (Table 1). No significant difference was found between the scores obtained from the scale and gender, age and the status of doing sports (Table 2, 3, 6). There were statistically significant differences between the grade and the sub-dimension of "employment pressure" [$F_{(3-276)}= 4.418, p<.05$] (Table 4), and department and the "career ambiguity and lacking information" sub-dimension [$F_{(3-276)}= 2.728, p<.05$] (Table 5).

Conclusion

In this study, career stress levels of university students studying in the faculty of sports sciences (coaching, physical education and sports teaching, recreation and sports management) were examined in terms of gender, age, educational variables and doing sports status. It was found that the students' career stress scores were below the average score, and there was no statistically significant difference between gender, age groups and sports and career stress scores. When the literature was examined, studies supporting our findings were found (Çetinkaya, 2019; Üzümlü et al., 2018; Yılmaz, 2019). When the students' grade levels and career stress scores were evaluated statistically, a significant difference was found only in the sub-dimension of "employment pressure". Considering the mean scores of the scale, it was observed that the career stress levels increased as the grade level of the students increased. In other studies, some differences were found (Çetinkaya, 2019; Yılmaz, 2019). In the studies studied and in our study, the career stress levels of the students studying in the fourth grade are high in the sub-dimension of "employment pressure". In the analysis, it has been determined that the students who have received sports management training have higher levels of career stress in terms of "career ambiguity and lack of information" than the stress experienced by students studying in physical education and sports teaching and recreation departments. Research by Durna (2006) and Yılmaz (2019) also supports our results. This study is limited to students studying in the sports sciences faculty of a public university. The new use of the measurement tool used in this study and the fact that there are very few studies on the subject in the field of sports sciences made it difficult to compare the research data with other studies. For future studies in the field of sports science, the relationship between students' career stress levels and career decision, career awareness, career success and career satisfaction can be investigated. Career stress measurement tools specific to sports science can be developed.

Giriş

Küreselleşmenin de etkisiyle bilgi toplumu ve bilgiyi tasarlayan, üreten, kullanan, pazarlayan, kullandıran bir işyeri olma yolunda yeni teknolojilerin kullanılması ve çalışanların da bu hızlı değişime uyum sağlayabilmesi kısacası değişim ile rekabet edebilme ve bunu yönetebilme günümüzün önemli konuları haline gelmiştir. Kurumlar, örgütler, özel kuruluşlar vb. gibi iş yaşamı ile ilgili sektörlerde işe alım kriterlerinin başında iyi bir kariyere sahip olma büyük bir önem arz etmektedir.

1980'li yıllarda Sonnenfeld ve Kotter (1982) tarafından kariyer teorisinin bir önceki yüzyılda büyüdüğü, geliştiği ve bu süre zarfında dört ana teorinin ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bunlar; “sosyal sınıf belirleyicileri”, “statik eğilim farklılıkları”, “kariyer aşamaları” ve “yaşam döngüsü” yaklaşımıdır. Günümüzde ise giderek artan aktif çalışma koşulları kariyer ile ilgili araştırmaları daha da önemli bir hale getirmiştir. Çetin ve Karalar (2016) yoğun rekabetin yaşandığı bu iş süreçlerinde bireylerin iş yaşamında rakiplerinden önde olabilmeleri için kendilerini geliştirmelerinin yollarını aradıklarını belirtmektedirler. Küreselleşme ve bilgi toplumundaki değişikliklerin kariyer anlayışını da değiştirdiğini ifade eden Kale ve Özer (2012) kariyerin bir örgütle sınırlı olmadığını belirtmektedirler. Üniversitelerde öğrenim gören bireylerin gelecekları için kısa ve uzun vadeli hedeflerinin bulunması, öğrenim gördükleri zaman zarfında kariyerleri ile ilgili keşifler yapıp kendilerine bir kariyer rotası çizmeleri ve bu yönde ilerlemeleri kariyer planlamaları açısından oldukça önemli olduğu belirtilmektedir (Orhan, 2016; Pala, 2016). Literatüre bakıldığında bireylerin yaşamlarında bu denli önemli olan kariyer kavramının birçok tanımının olduğu görülmektedir.

Kariyer kelimesi sözlük anlamı olarak; çalışma yaşamında ilerlemeyi sağlayacak başarı hedefleri doğrultusunda izlenen yol, süreç veya çalışılan alan olarak tanımlanmaktadır. Bird'e (1994) göre kariyer, sadece iş deneyimlerinin ilerlemesi yerine bilgi ve bilgi birikiminin görselleştirilmesi, Woodd'a (1999) göre günlük dilde iş, meslek olarak kullanılmakta ve ilerleme söz konusu olduğunda iş ve zaman gibi iki boyut içermektedir. Genel olarak kariyer başarı, yükselme, tecrübe basamakları ve statü gibi kelimelerle de anılmaktadır.

Yapılan bir araştırmada öğrencilik yaşamında kariyer planlamasına başlamanın mezun olduktan sonra iş bulma kolaylığı sağladığı, ilgili yetenekleri geliştirdiği ve mesleki

yaşama kolay uyum sağlanması açısından önemi olduğuna değinilmektedir (Akoğlan-Kozak & Dalkıranoglu, 2013). Bununla birlikte diğer bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin üniversiteye alışma sürecinde ve son sınıfa gelen öğrencilerin kariyer planlamalarını yaparken belirli düzeyde stresle karşılaştıkları belirtilmektedir (Doğan & Eser, 2013). Kariyer adımlarının üniversitelerde eğitim alınan yıllarda atıldığı söylenebilir ve bu süreçte bireylerin kariyerlerine ilişkin yaşadığı birçok sorun ve stres kaynağı olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde üniversite öğrencilerinin kariyer süreçlerinde yaşadıkları sorunlar ve stres kaynakları arasında; kişisel karar almada kendini yetersiz görme, kendini yeteri kadar tanıyamama ve uygun hedefler belirlemede zorluk yaşama gibi konular gelmektedir (Işık, 2010). Bu sorunların, öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını etkilediği ve stres düzeylerini arttırdığı söylenebilir.

Bireylerin yaşamına doğrudan etki eden stresin alan yazında birçok tanımının olduğu ve farklı alanları kapsayan araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Latince “*estricia*” sözcüğünden gelen stres kelimesinin 17. Yüzyılda bela, felaket, musibet, keder, dert gibi anlamlarda kullanıldığı ve sonraki yüzyıllarda kavramın anlamının değiştiği zor, baskı ve güç anlamlarında nesnelere, organlara, bireylere ve ruhsal işleyişe yönelik kullanıldığı belirtilmektedir (Güçlü, 2001). Günümüzde ise stres kelimesi Türk Dil Kurumu’nun çevrimiçi sözlüklerine (2019) göre “ruhsal gerilim, olumsuz etkenlerin organizmada oluşturduğu bozuklukların tümü “olarak ifade edilmektedir. Lazarus ve Folkman (1984) Walter Cannon’un 1930’lu yıllarda yaptığı çalışmalarda stres kelimesini “baskı altında” olarak kullandığını ve stresin derecesinin ölçülebileceğini ima ettiğini belirtmişlerdir. Yazarlar yazdıkları kitapta, bilimsel alanlarda stres kelimesinin 1944’e kadar *Psikolojik Çalışmalar*’ın indekslerinde yer almadığını ve stres kelimesinin genellikle uyarıcı veya tepki olarak tanımlandığını vurgulamışlardır. Stres ile ilgili çalışmaların öncülerinden olan Hans Selye, ilk olarak Prag Tıp Fakültesi’ndeki ikinci yılında “biyolojik stres” fikrini ortaya atmıştır. Hans Selye, “stres”i spesifik olmayan hastalık belirtileri ve semptomlarını desteklediğini belirleyen ilk bilim insanıdır (Tan & Yip, 2018). Aynı yıllarda çalışmaları bulunan McGrath (1970) çevrenin talepleri ile organizmanın başa çıkma mekanizmaları arasında bir dengesizlik olduğunda stresin ortaya çıktığını belirtmektedir. Eren’e (2001) göre stres, bireyleri etkileyen, davranışlarını, üretkenliklerini ve diğer insanlarla ilişkilerini etkileyen bir terimdir.

Selye'nin 1970'li yılların sonlarında "Genel Uyum Sendromu" olarak adlandırdığı kuram stres anında canlı varlıkta oluşan değişiklikler olarak karşımıza çıkmakta ve oluşan bu tepkiler a-alarm, b-direnme ve c-tükenme aşamalarından oluşmaktadır (Cooper, 1998). Bununla birlikte, stresin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal belirtileri de bulunmaktadır. Belirtilerin normal koşulların dışında sık görülmeye başlaması kişinin stres altında olduğunun bir göstergesidir (Güçlü, 2001). Pehlivan (1995) strese yol açan faktörleri bireyin; a-yaşadığı genel çevre, b-iş çevresi ve c-kendisiyle ilgili stres kaynakları olarak üç grupta toplamıştır. Bilişsel-fenomenolojik modeldeki stresi ölçmek için, Stanton ve arkadaşları (2001) stresin değerlendirme yöntemlerini üç genel yaklaşıma ayırmıştır. Bunlar; a-uyarıcı olarak stres, b-reaksiyon olarak stres ve c-uyarı ve reaksiyon arasındaki etkileşim olarak stres yaklaşımlarıdır. Stres değerlendirme yöntemlerinden "olan uyarıcı stres", akademik stresörler, kariyer stresörleri ve kişilerarası ilişki stresörleri gibi bireyin dışsal stresörleriyle ilgilidir (Choi ve diğ., 2011). Özden ve Sertel-Berk (2017) yaptıkları çalışmada eğitim yılları boyunca üniversite öğrencilerinin akademik, sosyal ilişkiler, finansal ve kariyer süreciyle ilgili stres kaynaklarıyla karşılaştıklarını, Kara ve diğ., (2018) yaptığı araştırmada mezuniyet aşamasına gelindikçe sorumluluk ve gelecek kaygısının artabileceği belirtilmektedir. Tokol ve arkadaşlarının (2019) Tıp Fakültesi öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada da akademik stresörlerin öğrenciler üzerinde önemli bir stres kaynağı olduğu bulunmuştur. Bu kavramsal çerçevede doğrultuda kariyer ile stresin birbirleriyle yakın ilişkili olduğu söylenebilir. Kariyer stresi, Choi ve diğ., (2011) tarafından bireyin kariyeri hakkında psikolojik veya fizyolojik olarak sınırlarını aşan ve sağlığını tehlikeye düşüren çevre ile birey arasındaki dinamik bir etkileşim olarak tanımlanmıştır.

Bu araştırma kapsamında alan ile ilgili çalışmalar incelendiğinde kariyer ve üniversite öğrencileri ile ilgili kariyer algısı (Akoğlan-Kozak & Dalkıranoglu, 2013), X, Y ve Z kuşağı çok yönlü ve sınırsız kariyer algısı (Çetin & Karalar, 2016), kariyer seçimi ve kariyer çapaları (Gezen & Köroğlu, 2014), kariyer seçiminde kariyer değerleri (Koca, 2010), kariyer hedefleri ve beklentiler (Lu-Ying & Adler, 2009), kariyer kararı verme yetkinliği (Ulaş-Kılıç, 2018) gibi konularda çeşitli araştırmalara rastlanırken, spor bilimleri alanında kariyer ile ilgili oldukça az çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalardan bazıları şu şekildedir; beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin kariyer algılamalarının değerlendirilmesi (Ağaoğlu ve diğ., 2013), üniversiteli sporcu öğrencilerin kariyer değeri algıları (Karakaya ve diğ., 2013), öğrencilerin kariyer değeri algıları: spor bilimleri fakültesi örneği (Pala, 2016), üniversite

öğrencilerinin kariyer uyum yeteneklerinin bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi (Yıldız & Dirik, 2016). Araştırmamızın temelini oluşturan öğrencilerin kariyer stresi ile ilgili çalışmaların ise oldukça az olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar: Üzüm ve arkadaşları (2018) “üniversite öğrencilerinin yaşadığı bir fenomen: kariyer stresi”, Turpçu ve Akyurt (2018) “turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer streslerinin belirlenmesi”, Yılmaz (2019) “öğretmen adaylarının kariyer stresinin karma araştırma yaklaşımı ile incelenmesi”, Esen (2019) “kariyer stresi ile özyeterlilik inancı ilişkisinin demografik değişkenlerin farklılaştırıcı rolü bağlamında incelenmesi: İzmir meslek yüksekokulu iktisadi ve idari programlar örneği” ve Günay ve Çelik (2019) “kariyer stresinin psikolojik iyi oluş ve iyimserlik değişkenleriyle yordanması”. Araştırma konusu ile ilgili yapılan taramalarda spor bilimleri alanında üniversite öğrencilerinin kariyer stresiyle ilgili yapılan çalışmaların yine literatür ile paralel, son birkaç yılda yapılmaya başlandığı ve oldukça az sayıda olduğu görülmektedir. Bu kapsamda sadece Çetinkaya'nın (2019) “Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin akademik motivasyon ve kariyer stresi ilişkilerinin incelenmesi” isimli çalışmaya rastlanmıştır. Yapılan bu alan araştırması sonucu spor bilimleri fakültelerinin diğer bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin kariyer stres düzeylerinin ne olduğu merak edilmiş ve eğitimle ilgili değişkenler ve öğrencilerin spor yapma durumları ile kariyer stresinin ilgili olup olmadığı tespit edilmek istenmiştir.

Spor Bilimleri Fakültelerinde Eğitim ve Öğrenci Profili

Ülkemizde Spor Bilimleri Fakültelerinde (SBF) öğrenim gören üniversite öğrencileri dört yıllık eğitim almaktadırlar. Fakültelerde eğitim alabilmek için Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan sınava girmek ve belirli bir puan almak gerekmektedir. Öğrenci adayları üniversitede spor eğitimi alabilmek için ya yerleştirme puanıyla tercih edecekleri üniversitede ilgili fakülte ve bölümde eğitim alabilir ya da SBF'leri tarafından yapılan Özel Yetenek Sınavı'na (ÖYS) girerek tercih ettikleri bölümlerde öğrenim görebilirler. Ayrıca ülkemizi temsil etmiş Milli Sporcular da kontenjan dahilinde tercih ettikleri bölümlere yerleştirilmektedirler. Üniversitelerin SBF'leri tarafından farklı şekillerde yapılan ÖYS, spor ile ilgili özgeçmiş durumuna puan veren ya da öğrencilerin spordaki yeteneklerini çeşitli testler ile ölçen bir sınavdır. Ülkemizde bu bölümler genel olarak Antrenörlük Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Rekreasyon ve Spor Yöneticiliği bölümleri adı altında toplanmaktadır. Öğrencilerin üniversitedeki spor eğitimleri boyunca teorik ve uygulamalı dersleri bulunmaktadır. Teorik derslerde ilgili alan eğitimi, uygulamalı

derslerde de yine alanları ile ilgili spor dersleri bulunmaktadır. Bozyigit'in (2017, 2019) yapmış olduğu araştırmalarda üniversitedeki spor eğitimi ile ilgili ders yapıları görülebilir.

Çoğunlukla, üniversite eğitimine başlamadan önce de bir spor özgeçmiş olduğu gözlemlenen öğrenci okul hayatı boyunca da geçmişten gelen spor kariyerini devam ettirmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla spor bilimleri alanında eğitim alan öğrencilerin çoğunluğu aynı zamanda birer sporcudur. Sporcu öğrenciler spor ile bu kadar iç içe olmalarından dolayı aktif sporculuk hayatını devam ettirsin ya da ettirmesin daha öğrencilik yıllarında branşı ya da ilgi duyduğu spor alanı ile ilgili para kazanma amaçlı işlere başvurmakta ve çalışmaktadırlar. Bu durumda olan öğrencilerin daha üniversite eğitimini bitirmeden kısa süreli açılan sertifika ve belge (antrenörlük, eğitmenlik, hakemlik, yaşam koçluğu vb.) programlarına katıldığı bilinmektedir. Üniversitede alınan eğitimin ve mezun olduktan sonra alınan diplomanın kısa sürede iş hayatına atılmak için gidilen programlardan ve alınan belgelerden çok daha değerli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Genellikle hakemlik, özel spor salonlarında ve spor kulüplerinin altyapılarında antrenörlük ya da eğitmenlik deneyimlerinde bulunan öğrenci daha öğrencilik hayatını bitirmeden mesleğine atılmış ya da kariyerini belirlemeye adım atmış olarak görülmektedir. Bandura'nın (1986) kariyer hedeflerini; belirli faaliyetlerde bulunma veya belirli sonuçlar üretme niyeti olarak ifade ettiği düşünüldüğünde, spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer hedeflerini spor yaşamı boyunca belirledikleri ve spor ile ilgili alanlarda faaliyetlerde buldukları söylenebilir. Ağaoğlu ve arkadaşlarının (2013) yaptığı bir araştırmada öğrencilerin bölümlerini bitirdikten sonra spor ile ilgili alanlarda (beden eğitimi öğretmenliği, antrenör, fitness merkezi işletme, spor federasyonlarında görev alma vb.) çalışmak istedikleri ve kariyer ile ilgili sorularda öğrencilerin % 60'a yakını mezun olunan alanda ilerleme imkanları olduğunu, mezun olunan alanda çalışmanın geleceği güvence altına aldığını düşündüklerini belirtilmiştir.

Bu araştırma, ilgili yazına dayanarak, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördüğü spor bilimleri alanı ile ilgili kariyer stresi belirleyicilerini incelemektedir.

Yöntem

Araştırmada kaynak belgelerin incelendiği ve sayısal verilerin kullanıldığı nicel araştırma yöntemlerinden var olan bir durumu betimlemeyi amaçlayan tarama yöntemi kullanılmıştır (Karasar, 2012). Ölçüm araçlarıyla veriler toplanmış ve gerçek ile bağlantı

kurabilmek için istatistiksel yöntemler kullanılarak sonuçlar rakamsal olarak ifade edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma Grubu

Kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiş araştırma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında bir kamu üniversitesinin Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 496 öğrenciden 169 erkek, 111 kadın toplam 280 öğrenci oluşmaktadır ($Ort_{yaş}=21.39\pm 2.60$). Öğrencilerin %23.6'sı antrenörlük eğitimi, %21'i beden eğitimi ve spor öğretmenliği, %20.4'ü rekreasyon ve %35'i spor yöneticiliği bölümünde eğitim almaktadır. Sınıf düzeyine göre öğrencilerin %34.6'sı birinci sınıf, %18.6'sı ikinci sınıf, %23.2'si üçüncü sınıf ve %23.6'sı dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Spor yapma durumuna göre öğrencilerin %66.1'i spor yaptığını ve %33.9'u spor yapmadığı belirtmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından bağımsız değişkenleri belirlemek için "Kişisel Bilgi Formu" oluşturulmuştur. Ölçme aracı olarak, orijinalini 2011 yılında Choi ve arkadaşlarının geliştirdiği "Korean Career Stress Inventory"yi Türkçeye uyarlayan ve psikometrik özelliklerini sıyanan Özden ve Sertel-Berk'in (2017) "Kariyer Stresi Ölçeği (KSÖ)" kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerine uygulanan ölçek 5'li Likert tipindedir. Üç faktörlü bir yapıda olan ölçeğin "kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği" boyutu 10, "dışsal çatışma" boyutu 4 ve "iş bulma baskısı" boyutu 6 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan kariyer stresinin de yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Verilerin Analizi

İstatistiksel analizler için SPSS programının kullanıldığı araştırmada değişkenlerden elde edilen verilere uygulanan Z testi sonucu verilerin ± 1.5 aralığında (Tabachnick & Fidell, 2013) normal dağıldığı görülmüştür. Yapılan diğer analizlerde bağımsız örneklemler için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ANOVA sonuçlarına göre gruplar arasındaki farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Scheffe testi (Büyüköztürk, 2018) uygulanmıştır. Bulguların güven aralığı %95 ve anlamlılık düzeyi .05'tir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach's alpha değerinin .92 olduğu görülmüştür. Ölçek alt boyutları için

hesaplanan iç tutarlılık katsayıları “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” boyutu için .91, “dışsal çatışma” boyutu için .75 ve “iş bulma baskısı” boyutu için .78’dir.

Bulgular

Spor bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinden elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin kariyer stresi ölçeğine göre tanımlayıcı istatistikleri

Kariyer Stresi Ölçeği	n	min.	mak.	\bar{X}	ss
Toplam puan	280	20	94	43.84	14.925
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği boyutu	280	10	50	20.24	8.496
Dışsal çatışma boyutu	280	4	20	8.04	3.688
İş bulma baskısı boyutu	280	6	30	15.56	5.114

Spor bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer stresi ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 43.84’dir.

Tablo 2. Cinsiyet değişkenine göre ölçekten alınan puanların t-testi sonuçları

KSÖ	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	sd	p
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Kadın	111	19.46	8.097	1.240	278	.216
	Erkek	169	20.75	8.734			
Dışsal çatışma	Kadın	111	7.65	3.672	1.452	278	.148
	Erkek	169	8.30	3.687			
İş bulma baskısı	Kadın	111	15.48	5.314	.211	278	.833
	Erkek	169	15.61	4.994			

p>.05

Öğrencilerin kariyer stresi ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Tablo 3. Yaş gruplarına göre ölçekten alınan puanların ANOVA sonuçları

KSÖ	Yaş grubu	n	\bar{X}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	18-20 yaş	116	20.07	8.487	G.Arası	40.507	2	20.254	.279	.757
	21-22 yaş	95	20.75	8.574	G.İçi	20095.936	277	72.549		
	23 yaş ve üstü	69	19.81	8.491	Toplam	20136.443	279			
Dışsal çatışma	18-20 yaş	116	7.98	3.378	G.Arası	5.696	2	2.848	.208	.812
	21-22 yaş	95	7.94	3.970	G.İçi	3789.789	277	13.682		
	23 yaş ve üstü	69	8.29	3.328	Toplam	3795.486	279			
İş bulma baskısı	18-20 yaş	116	14.86	4.793	G.Arası	117.654	2	58.827	2.270	.105
	21-22 yaş	95	15.74	5.209	G.İçi	7179.432	277	25.919		
	23 yaş ve üstü	69	16.48	5.406	Toplam	7297.086	279			

p>.05

Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin KSÖ alt boyutlarından aldıkları puanlar ile yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır [$F_{(2-277)}=.378$, $p>.05$].

Tablo 4. Sınıf düzeyine göre ölçekten alınan puanların ANOVA sonuçları

KSÖ	Sınıf	n	\bar{X}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	1.sınıf	97	19.64	8.595	G.Arası	112.444	3	37.481	.517	.671
	2.sınıf	52	20.25	8.201	G.İçi	20023.999	276	72.551		
	3.sınıf	65	20.03	7.124	Toplam	20136.443	279			
	4.sınıf	66	21.30	9.809						
Dışsal çatışma	1.sınıf	97	8.13	3.372	G.Arası	65.034	3	21.678	1.604	.189
	2.sınıf	52	7.37	3.254	G.İçi	3730.452	276	13.516		
	3.sınıf	65	7.72	3.507	Toplam	3795.486	279			
	4.sınıf	66	8.76	4.493						
İş bulma baskısı	1.sınıf	97	14.65	5.246	G.Arası	334.348	3	111.449	4.418	.005*
	2.sınıf	52	15.31	4.213	G.İçi	6962.737	276	25.227		
	3.sınıf	65	15.17	4.492	Toplam	72997.086	279			
	4.sınıf	66	17.47	5.717						

*p<.05

Spor bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin ölçeğin “iş bulma baskısı” alt boyutundan aldıkları puanları ile sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$F_{(3-276)} = 4.414, p < .05$]. Ortaya çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testine göre 4. sınıf öğrencilerinin iş bulma baskısı boyutundan aldıkları puanların (17.47) 1. sınıf öğrencilerinin puanlarından (14.65) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Bölüm değişkenine göre ölçekten alınan puanların ANOVA sonuçları

KSÖ	Bölüm	n	\bar{X}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Bed.Eğt.Sp.Öğr.	59	19.14	9.684	G.Arası	579.996	3	193.332	2.728	.044*
	Antrenörlük	66	19.97	8.550	G.İçi	19556.447	276	70.857		
	Rekreasyon	57	18.51	6.288	Toplam	20136.443	279			
	Spor Yöneticiliği	98	22.08	8.586						
Dışsal çatışma	Bed.Eğt.Sp.Öğr.	59	7.81	3.946	G.Arası	94.651	3	31.550	2.353	.072
	Antrenörlük	66	8.14	3.766	G.İçi	3700.834	276	13.409		
	Rekreasyon	57	7.09	3.181	Toplam	3795.486	279			
	Spor Yöneticiliği	98	8.67	3.674						
İş bulma baskısı	Bed.Eğt.Sp.Öğr.	59	5.505	5.505	G.Arası	198.029	3	66.010	2.566	.055
	Antrenörlük	66	5.182	5.182	G.İçi	7099.057	276	25.721		
	Rekreasyon	57	4.432	4.432	Toplam	7297.086	279			
	Spor Yöneticiliği	98	5.073	5.073						

*p<.05

Üniversite öğrencilerinin “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” boyutundan aldıkları puanlar [$F_{(3-276)} = 2.728, p < .05$] ile öğrenim görülen bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Scheffe testine göre spor yöneticiliği öğrencilerinin “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” boyutundan aldıkları puanların (22.08) beden eğitimi ve spor öğretmenliği (41.10) ve rekreasyon (40.72) bölümü öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Spor yapma değişkenine göre ölçekten alınan puanların t-testi sonuçları

KSÖ	Spor yapma	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Evet	185	19.85	8.484	1.064	278	.288
	Hayır	95	20.99	8.512			
Dışsal çatışma	Evet	185	8.20	3.769	.995	278	.321
	Hayır	95	7.74	3.526			
İş bulma baskısı	Evet	185	15.44	5.116	.519	278	.604
	Hayır	95	15.78	5.131			

p>.05

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin kariyer stresi ölçeğinden aldıkları puanlar spor yapma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tartışma

Bu çalışmada, spor bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri cinsiyet, yaş, eğitim ile ilgili değişkenler ve spor yapma durumu açısından incelenmeye çalışılmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 100 olduğu düşünüldüğünde spor bilimleri öğrencilerinin puanlarının ortalamasının altında olduğu 43.84 (=2.19) tespit edilmiştir. Özden ve Sertel-Berk'in (2017) yaptığı çalışmada öğrencilerin Kariyer Stresi Ölçeği toplam puan ortalamasının 49.28 olduğu bulunmuştur. Çetinkaya'nın (2019) yaptığı çalışmada beden eğitimi ve spor bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer stresi puan ortalaması 2.69, Yılmaz'ın (2019) öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada ise 2.29 olarak tespit edilmiştir. Bu bilgilere göre çalışmamızda elde edilen bulgunun alan yazın ile paralellik gösterdiği ve öğrencilerin kariyer stres düzeylerinin ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Öğrencilerin kariyer stres düzeylerinin düşük olması olumlu bir durumdur. Baumann'a (1986) göre sporcu duygusal farklılıkların üstesinden gelmeyi, duygulardan kaçınmayı ya da güçlendirmeyi ve heyecanlı durumların üstesinden gelmeyi çok erken dönemlerde öğrenmelidir. Sporun içinde var olan sporcular gerek sporun doğası gerekse aldıkları spor eğitimi sayesinde erken yaşlarda duygusal eğitim içinde bulunurlar. Bu çalışmadaki örneklem grubu spor yapan öğrencilerden oluştuğu için bu sporcu öğrenciler stresle başa çıkma durumunu öğrenmiş olabilirler. Demir ve Filiz (2004) yaptıkları bir çalışmada egzersizin fiziksel olarak birçok olumsuz faktörü engellediğinin yanı sıra psikolojik olarak da stresi önlediğini belirtmiştir. Düzenli egzersiz ya da spor yapmanın organizmaya olumlu etkilerinin olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, üniversite eğitimlerini spor ile ilgili alanlarda alan öğrencilerin de stres seviyelerinin düşük olabileceği düşünülebilir. Arslan ve Kuruç'un (2009) çalışmasında, sporcuların bireysel sporlarda

gevşeme, sosyal geri çekilme, kaçınma; takım sporlarında ise bilişsel ve fiziksel çaba gibi stresle başa çıkma stratejileri kullandıkları ifade edilmektedir. Dolayısıyla spor yapan öğrencilerin stresle başa çıkma durumlarında çeşitli yöntemler kullandıkları söylenebilir. Bu yöntemlere ek olarak, fiziksel aktivitenin pozitif duygu durumunu olumlu düzeyde etkilemesi (Yerlisu-Lapa & Haşıl-Korkmaz, 2017), öğrencilerin farklı kariyer değerlerine sahip olması (Karakaya ve diğ., 2013) ve öğrencilerin para kazanma amaçlı spor ile ilgili çeşitli alanlarda çalışmaları da sporcu öğrencilerin kariyer stresinin düşük çıkmasında etken olduğunu düşündürmektedir. Günümüzde üniversite öğrencilerinin eğitim yılları döneminde özel sektörde çalıştıkları, özellikle de spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin spor salonları, spor kulüpleri gibi birçok alanda çalıştığı ya da profesyonel olarak spor yaşamlarını devam ettirdikleri görülmektedir. Daha öğrenim hayatları bitmeden kısa bir sürede elde ettikleri hakemlik ve antrenörlük gibi çeşitli sertifika ve belge programları ile çalışma yaşamına atılan öğrencilerin kariyer taşlarını erken düzeylerde attıkları söylenebilir. Buna paralel olarak ölçeğin 21. maddesine “istediğim işe giremeyebileceğim konusunda endişeliyim” ifadesine 280 öğrencinin 21’i “tamamen katılıyorum” derecesini işaretlemişlerdir. Dolayısıyla spor bilimleri fakültelerindeki öğrencilerin iş bulma ile ilgili olarak endişeli ve stres altında olmadığı söylenebilir.

Spor eğitim alan üniversite öğrencilerinin kariyer stresleri cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bununla birlikte ölçekten alınan ortalama puanlar incelendiğinde tüm alt boyutlarda, erkeklerin kadınlara göre kariyer stresi düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Çetinkaya’nın (2019) yaptığı çalışmada da spor bilimlerinde eğitim gören öğrencilerin cinsiyetleri ile kariyer stresleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yılmaz’ın (2019) öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada ise cinsiyet ile sadece “iş bulma baskısı” alt boyutu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Üzümlü ve arkadaşlarının (2018) büro yönetimi öğrencilerinin kariyer stresini belirlemek için 18 erkek, 87 kadın üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin cinsiyetleri ile “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” alt boyutu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Aynı çalışmada kadınların erkeklerden daha fazla kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği düzeyine sahip olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, incelenen çalışmalarda bazı alt boyutlarda fark bulunmasına rağmen bizim çalışmamızda anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Analiz sonuçlarına göre, kariyer stresi ölçeğinden alınan puanlar ile spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerinin yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak yaş grupları puan ortalamaları dikkate alındığında öğrencilerin yaşı arttıkça kariyer stresi düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Literatürde, çalışmamızı destekler nitelikte yaş faktörünün kariyer yönetiminde etkili olduğunu belirten (Eren-Gümüştekin & Gültekin, 2009) ve duyarlı kişiliğe sahip bireylerin yaşları ilerledikçe streslerinin de arttığı yönünde yorumlanan araştırmalar mevcuttur (Özmutaf, 2006). Ancak, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin de (n=235) örneklem grubu içinde olduğu ve aday öğretmenler üzerine yapılan bir çalışmada “kariyer belirsizliği/bilgi eksikliği” alt boyutu ile yaş değişkeni arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen sonuç öğretmen adaylarının yaşları ilerledikçe kariyer stresi ve “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” düzeylerinin azaldığı şeklinde yorumlanmıştır (Yılmaz, 2019). Bizim araştırmamızda da yaş ilerledikçe “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” puanlarının azaldığı görülmüştür.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ve kariyer stresi puanları istatistiksel olarak değerlendirildiğinde sadece “iş bulma baskısı” alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Ölçeğin ortalama puanları göz önüne alındığında öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça kariyer stresi düzeylerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin kariyer streslerinin incelendiği çalışmalarda sınıf değişkeni ile Çetinkaya (2019) “kariyer belirsizliği” ve “iş bulma baskısı” alt boyutunda, Yılmaz (2019) “kariyer belirsizliği” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuşlardır. Bu bulgular araştırma sonucumuzu destekler nitelikte ancak sadece beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencileri ile sınırlı çalışmalardır. Bizim çalışmamızda spor eğitimi ile ilgili dört bölüm –antrenörlük eğitimi, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, rekreasyon ve spor yöneticiliği- öğrencileri çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmamızda ve literatürdeki çalışmalarda “iş bulma baskısı” alt boyutu puan ortalamaları diğer sınıf düzeylerine göre dördüncü sınıflar için en yüksek düzeydedir. Dördüncü sınıfların puan ortalaması bizim çalışmamızda 17.47 (=2.91), Yılmaz’ın (2019) çalışmasında 2.44 ve Çetinkaya’nın (2019) çalışmasında dördüncü sınıflar 3.06, beş ve üzeri sınıflar 3.75’tir. Yapılan çalışmalarda da görüleceği gibi dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin kariyer stresleri “iş bulma baskısı” alt boyutunda yüksek seviyededir. Bir başka ifade ile dördüncü sınıfta olan öğrencilerin mezuniyet sonrası bir işe yerleşme durumunun belirsizliği, işe alım sınavlarında

başarılı olup olamama gibi nedenlerden dolayı iş bulma ile ilgili olarak stres yaşadıkları söylenebilir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bölümleri ile “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Yapılan analizlerde spor yöneticiliği öğrencilerinin “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” boyutunda yaşadıkları kariyer stresinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve rekreasyon öğrencilerinin yaşadığı kariyer stresinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Durna (2006) yaptığı bir çalışmada okul türüne göre stres düzeyinin farklı olduğunu bulmuştur. Yılmaz (2019) “kariyer belirsizliği” ve “iş bulma baskısı” alt boyutlarında okulöncesi öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının puanlarından anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirtmiştir. Yapılan bu araştırmada ve diğer araştırmalarda da tespit edildiği gibi bölüm değiştiğinde öğrencilerinin kariyer streslerinin de farklılaştığı görülmektedir.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin kariyer stresi ölçeğinden aldıkları puanlar spor yapma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir. Çetinkaya'nın (2019) araştırmasında da öğrencilerin spor yapma durumu ile kariyer stresi arasında anlamlı bir farka rastlanamamış, spor yapanların kariyer stresi puanlarının spor yapmayanlardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bizim araştırmamızda ise istatistiksel olarak anlamlı olmasa da spor yapanların spor yapmayanlara göre “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” ve “iş bulma baskısı” alt boyutlarında stres düzeyleri düşük, “dışsal çatışma” alt boyutunda ise yüksek kariyer stresi olduğu bulunmuştur. “Dışsal çatışma” alt boyutunda bu durum, sporcu öğrencilerin hem spor ile ilgili aktif yaşamlarına devam etmeleri hem de üniversitede eğitim almalarının yoğunluğunu bir arada yaşamalarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Çünkü üniversitede eğitim yaşamlarına devam eden öğrencilerin düzenli antrenmanlarının yanı sıra müsabakalara katılma durumları da devam etmektedir. Özellikle Milli sporcuların yerleştirildikleri üniversitelerde branşları ile ilgili imkanlar olamaması ya da çoğunlukla Milli Takım kamplarında olmaları nedeniyle eğitimlerinin aksamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla spor yapan öğrencilerin eğitim aldıkları meslekleri ile ilgili olarak bu doğrultudaki kariyerlerinin basamaklarını çıkmaları aşamasında eğitim ve spor kariyeri arasında kaldıkları ve bunun da strese yol açtığı düşünülebilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada spor bilimleri ile ilgili antrenörlük eğitimi, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, rekreasyon ve spor yöneticiliği bölümlerinde eğitim alan üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri cinsiyet, yaş, eğitimle ilgili değişkenler ve spor yapma durumu açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin kariyer stresi puanlarının ortalama puanın altında olduğu, cinsiyet, yaş grupları ve spor yapma durumu ile kariyer stresi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ancak öğrencilerin sınıf düzeyleri ile “iş bulma baskısı” ve öğrenim gördükleri bölüm ile “kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

İş yaşamında değişimin ilerleyen gelişmeler neticesinde çok yönlü olması eğitimde de ilgili alanlarda her geçen gün bölümlerin açılmasına ve çeşitliliğe neden olmaktadır. Öğrenci adayları kariyer adımlarını atacakları eğitim alanlarını seçerken sektörün istediği, popüler ve kendilerinin ilgi duyduğu alanlara yönelmektedirler. Spor ile ilgili mesleklerin seçiminde de çoğunlukla yetişme çağında sporla ilgilenen ve de profesyonel olarak spor yapan bireylerin beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi, rekreasyon ve spor yöneticiliği gibi bölümlerde eğitim alarak kendilerine kariyer yolu çizdikleri söylenebilir. Dolayısıyla spor ile iç içe olan bireylerin kariyer adımlarını spor yaparken belirlediği söylenebilir. Her geçen gün sporun sağlık için öneminin artmasının yanında spor ile ilgili alanlarda da meslek olarak çalışma alanları artmıştır. Bu nedenle bu çalışmada öğrencilerin kariyer stresi düzeylerinin düşük çıkması daha öğrencilik hayatlarında spor ile ilgili alanlarda çalışılmaları ve spor yapmanın da stres seviyesini düşürmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin kariyer belirsizliğindeki stres düzeylerini düşürmek için ise kariyer danışmanlığı programları ile kariyerlerine yön vermeleri ve bu konularda daha bilinçli olmaları sağlanabilir.

Bu çalışma, bir kamu üniversitesinin Spor Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır. Bu çalışmada kullanılan ölçüm aracının yeni yeni kullanılması ve spor bilimleri alanında konu ile ilgili çok az sayıda çalışma bulunması araştırma verilerinin diğer çalışmalar ile karşılaştırılmasını güçleştirmiştir.

Bu araştırma neticesinde ileride spor bilimleri alanında yapılacak çalışmalar için öğrencilerin kariyer stres düzeyleri ile kariyer kararı, kariyer farkındalığı, kariyer başarısı ve kariyer tatmini gibi diğer alanlar ile ilişkisi araştırılabilir. Spor bilimlerine özgü kariyer stresi

ölçme araçları geliştirilebilir. Spor bilimlerinde eğitim alan öğrencilerin sporun doğasından kaynaklanan çeşitliliği sonucu öğrencilerin çok yönlü kariyer durumlarının incelenerek kariyer stresleri buna göre değerlendirilebilir. Spor bilimlerinde eğitim alan öğrencilerin kariyer streslerinin neler olduğu nitel araştırmalar ile derinlemesine araştırılabilir. Son sınıfta iş bulma baskısı hisseden üniversite öğrencilerine kariyer danışmanlığı konusunda yardımcı olunabilir.

Bilgilendirme

Bu çalışma 11-14 Nisan 2019 tarihleri arasında Bodrum-Türkiye’de düzenlenen 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Bu çalışmada kullanılan veriler 2020 yılı öncesine ait olduğu araştırmacılar tarafından onaylanmıştır.

Yazar Katkı Beyanı

Elif BOZYİĞİT: Kavramsallaştırma, Araştırma Dizaynı, Metodoloji, Veri Analizi, Danışmanlık ve Denetim, Ön Taslak Yazımı ve Düzenleme, İnceleme-Yazma ve Düzenleme

Nurdan GÖKBARAZ: Veri Toplama

Kaynaklar

- Ağaoğlu, Y. S., Eker, H., & Ağaoğlu, S. (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin kariyer algılamalarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 283-296.
- Akoğlan-Kozak, M., & Dalkırançoğlu, T. (2013). Mezun öğrencilerin kariyer algılamaları: Anadolu Üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 41-52.
- Arslan, N., & Koruç, Z. (2009). Sporcuların stresle başa çıkma stratejilerinin belirlenmesi. *Spor Hekimliği Dergisi*, 44, 131-138.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Baumann, S. (1986). *Uygulamalı spor psikolojisi*. 1. Baskı. (H. C. İkizler & A. O. Özcan, Çev.), 1. Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Bird, A. (1994). Careers as repositories of knowledge: a new perspective on boundaryless careers. *Journal of Organizational Behavior*, 15(4), 325-344. Doi:10.1002/job.4030150404
- Bozyigit, E. (2017). Sports management education in Turkish universities, analysis of undergraduate programs. *Journal of Sports Science*, 5(6), 345-348. Doi: 10.17265/2332-7839/2017.06.007
- Bozyigit, E. (2019). Sports manager training and leadership behaviors. *Journal of Education and Learning*, 8(2), 248-255. Doi: 10.5539/jel.v8n2p248

- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (24. baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Choi, B. Y., Park, H., Nam, S. K., Lee, J., Cho, D., & Lee, S. M. (2011). The development and initial psychometric evaluation of the Korean Career Stress Inventory for college students. *The Career Development Quarterly*, 59, 559-572.
- Cooper, C. L. (1998). *Theories of organizational stress*. New York: Oxford University Press Inc.
- Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 157-197.
- Çetinkaya, T. (2019). The analysis of academic motivation and career stress relationships of the students in department of physical education and sport. *International Education Studies*, 12(4), 24-35.
- Demir, M., & Filiz, K. (2004). Spor egzersizlerinin insan organizması üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 109-114.
- Doğan, B., & Eser, M. (2013). Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri: Nazilli MYO örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges, UMYOS Özel Sayı*, 29-39.
- Durna, U. (2006). Üniversite öğrencilerinin stres düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 320-343.
- Eren, E. (2001). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. 7. baskı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Eren-Gümüştekin, G., & Gültekin, F. (2009). Stres kaynaklarının kariyer yönetimine etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 147-158.
- Esen, D. (2019). Kariyer stresi ile özyeterlilik inancı ilişkisinin demografik değişkenlerin farklılaştırıcı rolü bağlamında incelenmesi: İzmir meslek yüksekokulu iktisadi ve idari programlar örneği. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 217-232.
- Gezen, T., & Köroğlu, Ö. (2014). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer seçimine etki eden kariyer çapalarının belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 213-234. Doi: 10.16953/deusbed.28993
- Güçlü, N. (2001). Stres yönetimi. *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 91-109.
- Günay, A., & Çelik, R. (2019). Kariyer stresinin psikolojik iyi oluş ve iyimserlik değişkenleriyle yordanması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(33), 205-217.
- Işık, E. (2010). *Sosyal bilişsel kariyer teorisi temelli bir grup müdahalesinin üniversite öğrencilerinin kariyer kararı yetkinlik ve mesleki sonuç beklenti düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kale, E., & Özer, S. (2012). İş görenlerin çok yönlü ve sınırsız kariyer tutumları: Hizmet sektöründe bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(2), 173-196.
- Kara, F. M., Gürbüz, B., Küçük-Kılıç, S., & Öncü, E. (2018). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının serbest zaman sıkılma algısı, yaşam doyumu ve sosyal bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 6(12), 342-357. doi: 10.18009/jcer.466740

- Karakaya, Y. E., Karataş, Ö., Özdenk, Ç., & Karataş, F. (2013). Üniversiteli sporcu öğrencilerin kariyer değeri algıları. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 86-94.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Koca, A. İ. (2010). Kariyer seçiminde kariyer değerleri ile demografik faktör ilişkisi: Çukurova Üniversitesi'nde bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(1), 56-70.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer Publishing Company (Google e-Book, Erişim tarihi: 11.01.2020)
- Lu-Ying, T., & Adler, H. (2009). Career goals and expectations of hospitality and tourism students in china. *Journal of Teaching in Travel and Tourism*, 9(1), 63-80. Doi: 10.1080/15313220903041972
- McGrath, J. E. (1970). *Social and psychological factors in stress*. Illinois: Holt, Rinehart, and Winston Inc.
- Orhan, U. (2016). Kişilik özellikleri ile kariyer engelleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Örgütsel Davranış Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 76-89.
- Özden, K., & Sertel-Berk, Ö. (2017). Kariyer stresi ölçeğinin (KSÖ) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin sınanması. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 37(1), 35-51.
- Özmutaf, N. M. (2006). Örgütlerde insan kaynakları ve stres: Ampirik bir yaklaşım. *Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi*, 23(1-2), 75-81.
- Pala, A. (2016). Öğrencilerin kariyer değer algıları; spor bilimleri fakültesi örneği. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 1897-1905. Doi:10.14687/ijhs.v13i1.3707
- Pehlivan, İ. (1995). *Yönetimde stress kaynakları*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Sonnenfeld, J., & Kotter, J. P. (1982). The maturation of career theory. *Human Relations*, 35(1), 19-46.
- Stanton, J. M., Balzer, W. K., Smith, P. C., Parra, L. F., & Ironson, G. (2001). A general measure of work stress: The stress in general scale. *Educational and Psychological Measurement*, 61(5), 866-888.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. (6th Edition), Boston, MA: Pearson
- Tan, Y. S., & Yip, A. (2018). Hans Selye (1907-1982): Founder of the stress theory. *Singapore Med J*, 59(4), 170-171. Doi: 10.11622/smedj.2018043
- Tokol, H., Yılmaz, M. G., Nalbantoğlu, B., Bolatbaş, B. K., Melek, E., Özel, F., & Topuzoğlu, A. (2019). Marmara üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinde stres ve kişilik özelliklerinin incelenmesi üzerine kesitsel bir çalışma. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 4(3), 322-330.
- Türk Dil Kurumu çevrimiçi sözlükleri (2019). Stres kelimesinin anlamı. Alınan yer <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 12.12.2019).
- Turpçu, E., & Akyurt, H. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer streslerinin belirlenmesi: Giresun Üniversitesi lisans öğrencileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 69, 365-380. doi: 10.9761/JASSS7612
- Ulaş-Kılıç, Ö. (2018). Üniversite son sınıf öğrencilerinin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerini etkileyen değişkenler. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 248-275. Doi: 10.26466/opus.462704

- Üzüm, B., Uçkun, S., & Uçkun, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin yaşadığı bir fenomen: Kariyer stresi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(24), 1641-1651.
- Woodd, M. (1999). The psychology of career theory-a new perspective?. *Journal of European Industrial Training*, 23(4/5), 218-223.
- Yerlisu-Lapa, T., & Haşıl-Korkmaz, N. (2017). Effect of physical activity levels on negative and positive affect comparison to the gender: Sample of akdeniz and uludağ universities. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3177-3187.
- Yıldız, K., & Dirik, D. (2016). An analysis of young adults' career adapt-abilities from the perspective of various socio-demographic variables. *Gymnasium Scientific Journal of Education, Sports, and Health*, 2(17), 191-206.
- Yılmaz, A. (2019). Öğretmen adaylarının kariyer stresinin karma araştırma yaklaşımı ile incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 93-105.

Copyright © JCER

JCER's Publication Ethics and Publication Malpractice Statement are based, in large part, on the guidelines and standards developed by the Committee on Publication Ethics (COPE). This article is available under Creative Commons CC-BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)